

Schaf niet de provincie, maar de verkiezingen af

Messcherpe analyse over bestuurslaag

De provincie blaast zich graag op om de kiezer te laten zien dat ze er echt wel toe doet. Onzin, zegt bestuurskundige Peters. Laat de provincie haar eigenlijk werk doen, en schrap de verkiezingen. Willem Breedveld is er beduusd van.

Klaartje Peters, Het opgeblazen bestuur, Een kritische kijk op de provincie. Boom, Amsterdam. ISBN 9789085064008; 195 blz. € 14,95

Als we de folders mogen geloven kiezen we volgende week 564 Statenleden die garant staan voor de formatie van een spetterend bestuur in elke provincie. Tot heil van de burger.

Want de provincie (vindt zichzelf) vormt nog altijd het onmisbare 'bestuurlijke kraakbeen' tussen het rijk en de gemeente. Zij is de middelste verdieping van het onwrikbare 'Huis van Thorbecke'. Niet zo machtig meer als ten tijde van de glorieuze republiek. Maar machtig genoeg nog om vorm te geven aan het ideaal van het Europa van de regio's, aan de ruimtelijk ordening, aan honderden interessante projecten en sinds enkele jaren ook aan het sociale beleid en het jeugdbeleid. Nou, vergeet het maar. In werkelijkheid kiezen we een zieltogend bestuur dat zichzelf in een uiterste poging om te overleven heeft opgeblazen tot buitensporige proporties. Het zadelt ons burgers op met onnodig en zelfs onzinnig beleid. Het belemmert gemeenten in hun ontplooiing en het geeft handen vol geld uit aan zaken die beter en anders besteed hadden kunnen worden. Aldus de bestuurskundige

Klaartje Peters, in een ongebruikelijk maar daarom niet minder grondige studie naar het reilen en zeilen van de provincie.

Het is een keihard oordeel dat alleen al om die reden tegenspraak zal uitlokken. Maar dat zal niet eenvoudig zijn. Sterker nog, ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat ze op de meeste punten het gelijk aan haar kant heeft. In een messcherpe analyse laat ze zien hoe de provincies eigenlijk al aan het eind van de jaren tachtig ten dode waren opgeschreven. De provincie was een onmisbare schakel tussen het rijk en de provincie. Onmisbaar ook als coördinator van allerlei zaken die de gemeentegrenzen overschreden. Maar in de praktijk bleken de gemeenten zelf dat in samenwerkingsverbanden ook goed af te kunnen. Vandaar dat het CDA in 1992 het voorstel lanceerde het land op te delen in 25 regio's, die de taken van de provincies zouden overnemen.

Het voorstel heeft het niet gehaald. Om herhaling te voorkomen, hebben de provincies zich sindsdien enorm opgeblazen om zich in de ogen van het publiek onmisbaar te maken. Zij tuigden honderden projecten op die ze zelf niet konden uitvoeren, waar ook niemand op zat te wachten, maar die toch in gang werden gezet omdat een pot subsidiegeld nu eenmaal niet te versmaden is. Projecten die meestal een paar jaar later weer een stille dood sterven, zonder tot aantoonbare resultaten te hebben geleid. Maar geen nood, het ritueel van steeds weer nieuwe projecten kan tot in het on-eindige worden voortgezet.

Voor Peters staat vast: we moeten ophouden met die onzin. Laat de provincie gewoon doen waarvoor ze in het leven is geroepen: toezicht houden op de gemeenten en het ruimtelijk beleid coördineren. Probleem is evenwel dat dit werk on-

De campagne voor de Statenverkiezingen: een affiche van de SP op het Centraal Station in Rotterdam.

FOTO JÜRGEN CARIS

zichtbaar is voor de burger en dat wil de provincie juist voorkomen. Dat leidt tot een nog lagere opkomst bij verkiezingen, tot nog minder legitimatie van het beleid en ten slotte tot het stellen van de onvermijdelijke vraag: waarom zullen we nog statenverkiezingen houden?

Anderzijds, met al die overbodige profilering bereikt de provincie evenmin haar doel. De provincie is de grote onbekende gebleven en dat zal volgens Peters ook niet veranderen. Doodgewoon omdat er in feite niets te kiezen valt. En zo komt Peters tot de onvermijdelijke conclusie dat we er nog het beste aan doen

een streep te halen door die verkiezingen. Dan hoeft de provincie zich niet meer op te blazen en kan ze gewoon haar nuttige, weinig spectaculaire werk doen.

Na lezing van haar boek heb ik lang voor me uitgekeken. Verkiezingen zijn een feest voor de democratie, vind ik nog altijd. Maar in dit geval ben ik het met haar eens: we kunnen volgende week net zo goed thuisblijven. Nou ja, vooruit die verkiezing van de Eerste Kamer zit er nog aan vast. Nog één keer dan, maar dan moeten we echt ophouden met die onzin.

Willem Breedveld